

การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต กรณีศึกษา นักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ

Development of Achievement Motivation According to P.A. Payutto's Concept of College Students in Rajamangala University of Technology Tawan-Ok Bangpha Campus

ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ^{1*} วีรวรรณ ธาณี¹ ชนาพร บุญเกิด¹ และชุลีพร ลักษณะพิพัฒน์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการรักษาศีล 5 การเจริญสมาธิตามหลักอิทธิบาท และการพัฒนาปัญญาด้วยการสร้างศรัทธา 2) พัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต ให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ในวิชา พื้นฐาน ได้แก่ วิชาจิตวิทยาทั่วไป วิชาการพัฒนาบุคลิกภาพ และวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 7 กลุ่ม รวม 144 คน คำนวณหาขนาดตัวอย่าง จึงสุ่มตัวอย่าง 120 คน ด้วยเครื่องมือ 3 ชนิด คือ 1) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต 2) แบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียนโดยผู้วิจัย 4) การรายงานตนเองของผู้เรียน และเอกสารรวบรวมข้อคิด คำถาม บทกลอนและสุภาษิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการรักษาศีล 5 การเจริญสมาธิ ตามหลักอิทธิบาท และการพัฒนาปัญญาด้วยการสร้างศรัทธาในเชิงประจักษ์ 2) ผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนามีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 3) ผู้เรียนสามารถพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต ได้จริง กล่าวคือ ผู้เรียนมีความตั้งใจ ความพยายาม ความเอาใจใส่ และใช้สติปัญญาไตร่ตรองในการทำงาน กิจกรรมเพิ่มมากขึ้น ทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ และมุ่งให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

คำสำคัญ : แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์; แนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ไตรสิกขา; นักศึกษาปริญญาตรี

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จังหวัดชลบุรี

* Corresponding author E-mail : dr.phatthara@gmail.com

Abstract

This study intended to (1) investigate the level of knowledge, understanding, and skill in the Buddhists' five precepts and the principles of concentration (Samadhi), based on the four paths of accomplishment (Idhipata) and wisdom (Panya) and (2) investigate the effect of using Tri Sikkha (Sila, Samadhi, and Panya) to develop achievement motivation according to P.A. Payutto's concepts. The participants of the study is the 120 undergraduate students of Rajamangala University of Technology Tawan-ok, Bangpra Campus, who took general psychology course, personality development course, and life quality development course in the second semester of the academic year 2014. They were selected from the total numbers of 144 (7sections). Three research instruments involved (1) achievement motivation (based on P.A. Payutto's concepts) questionnaire, (2) participants's behavior assessment, and (3) self-assessment form and the supplementary book collecting the proverbs, saying, and opinion. T-test was adopted to analyze the data. The result revealed that (1) participants had developed level of knowledge, understanding, and skill in the Buddhists' five precepts and the principles of concentration (Samadhi), based on the four paths of accomplishment (Idhipata) and wisdom (Panya), (2) participants' level of achievement motivation (based on P.A. Payutto's concepts) after attending the course were significantly higher than before attending the course at the significant level of 0.003. In conclusion, the participants paid attention, paid effort, concentrate, and employed the wisdom when they accomplished the task or activity as well as fully attend the activity in order to be advantageous for the society, social members, and themselves.

Keywords : Achievement motivation (based on P.A. Payutto's concepts); Tri Sikkha (Sila, Samadhi, and Panya); undergraduate students

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ตั้งแต่แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) เป็นต้นมา ได้มุ่งยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและใช้ชีวิตที่ดีขึ้นตามแผนพัฒนาฉบับปัจจุบันคือ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ก็ยังคงมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ นับว่าเป็นแนวคิดในการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของสังคม และสามารถสร้างความยั่งยืนได้ แต่เนื่องจากในช่วงแรกของแผนพัฒนาฉบับ 8 ประเทศประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ประกอบกับการแพร่ขยายของข้อมูลในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้การดูแลปกป้องวัยรุ่นจากค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์เป็นไปได้ยากมาก วัยรุ่นจึงมีคุณธรรม จริยธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อมลง การป้องกันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน จึงน่าจะเป็นเรื่องที่เหมาะสมกว่าการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ และในปัจจุบันสถาบันที่สำคัญในสังคมคือ ครอบครัว การศึกษา และศาสนา มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ปลุกฝังค่านิยม และคุณธรรมน้อยลง (สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11) การแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุในขณะนี้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย มากที่สุดควรจะเป็น การปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของสถาบันการศึกษาที่จะต้อง

ตระหนัก และหาวิธีการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจจะพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต ซึ่งเป็นคุณธรรม ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต เป็นแรงจูงใจที่ท่านพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต, 2538) ได้สรุปจากแนวคิดแรงจูงใจทางพุทธศาสนาที่มี 2 ประการ คือ ความอยากฝ่ายดี หรือคุณธรรมฉันทะ และความอยากฝ่ายร้าย คือ ตัณหา ซึ่งมีรายละเอียดพอสรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

1.1 ตัณหา หมายถึง ความกระหาย ความทะยานความ ความเส่นหา แรงจูงใจจากตัณหา เป็นความต้องการที่เกิดจากความเวทนาเป็นปัจจัย มีอวิชชา (ความไม่รู้) เป็นรากฐาน ตัณหาหมิบทบาทเป็นตัวกักกับการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่ของมนุษย์ ตัณหานั้นนำไปสู่การแสวงหาให้ได้สิ่งต้องการมาเสพ และหากมนุษย์ตอบสนองความอยากของตนเองทุกเรื่อง ทุกครั้ง ความทะยานอยาก ก็มีได้หมดไป มีแต่จะเพิ่มขึ้นจนไม่มีที่สิ้นสุดแห่งความอยาก ดูได้จากความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน ก็มีรากเหง้าของปัญหาจากตัณหาของนักการเมืองที่กุมอำนาจ และชะตากรรมของประเทศ

1.2 ฉันทะ ในที่นี้คือ กุศลธรรมฉันทะ หมายถึง ความอยากในสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่เกิดจากชีวิตจิตใจ สิ่งที่เป็นผลดีแก่ความเจริญงอกงามในทางที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ฉันทะสัมพันธ์กับการกระทำ คือ กระทำเพื่อให้รู้ความจริง และเพื่อสร้างภาวะดีงามที่เกิดขึ้น

จากแนวคิดในเรื่องแรงจูงใจทางพระพุทธศาสนาข้างต้น พระเทพเทวี (ป.อ.ปยุตโต, 2539) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจที่ทำการศึกษามีหน้าที่สร้างให้เกิดขึ้น และเป็นแรงจูงใจที่เข้ากับหลักการของฉันทะ ท่านเรียกว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือความใฝ่ความเป็นเลิศที่เป็นความเป็นเลิศที่แท้ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

ลักษณะที่ 1 คือ ทำให้เป็นเลิศทำให้ดีที่สุดในตำแหน่งงานนั้นๆ หรือเรื่องนั้นๆ ที่จะทำได้ งานนั้นๆ จะดีเลิศได้อย่างไรเรื่องนั้นๆ เต็มที่ได้อย่างไรทำให้ได้ถึงขนาดนั้น

ลักษณะที่ 2 คือ ความเป็นเลิศที่ดีที่สุดในตำแหน่งความสามารถของตัวเองหมายความว่า เราจะทำอะไรก็ทำให้ดีที่สุดในตำแหน่งที่เราทำได้ เต็มขีดความสามารถตามศักยภาพของเรา ทำให้ดียิ่งขึ้นในแต่ละครั้ง โดยไม่มุ่งหวัง แข่งขันกับผู้อื่น

ลักษณะที่ 3 คือ บุคคลจะต้องพิจารณาว่างานนั้น สิ่งนั้น เป็นสิ่งที่เกื้อกูลและเป็นประโยชน์ต่อชีวิต และสังคม จึงทำ และเมื่อทำแล้ว งานนั้น สิ่งนั้น เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นทางสังคม ทั้งนี้อาจมีความมากมายแตกต่างกันไปตามบริบทของงานนั้นๆ และความสามารถของบุคคลนั้น

พระเทพเทวียังได้กล่าวไว้อีกว่า (ป.อ.ปยุตโต, 2536) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในแบบที่ท่านกล่าวไว้ แม้จะไปอยู่ในระบบแข่งขันก็จะชนะโดยไม่ต้องแข่งขันกับผู้อื่น ผู้ที่มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ข้างต้น จะทำไปเองโดยไม่ตั้งใจแข่งขัน แต่จะชนะโดยที่ว่าจะทำให้งานนั้นเป็นเลิศ เพราะต้องการให้งานนั้นดีที่สุดในตนเอง ดังนั้น เมื่อเขาเหล่านั้นจะประกอบการใดๆ ก็จะทำให้ดีที่สุดในตำแหน่งความสามารถของตนเอง เขาเหล่านั้นก็จะอยู่ในระบบแข่งขันได้ การสร้างความเป็นเลิศในแบบนี้จะส่งเสริมความเป็นมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันสร้างความเป็นเลิศ และจะต้องทำให้ความสำเร็จของบุคคลคนหนึ่ง เป็นความสำเร็จของตัวเอง ผู้อื่น และสังคมด้วยรูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ฯ โดยใช้หลักกระบวนการไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ที่มีรายละเอียดเป็นแนวทางและได้ปรากฏว่าได้ผลดีเป็นอย่างดี (ภทรพร, 2547) กล่าวคือเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความตั้งใจ พยายาม เอาใจใส่ และใช้ปัญญาไตร่ตรอง ในการทำกิจกรรมอย่างเต็มความสามารถ มุ่งประโยชน์เน้นเกื้อกูลต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะนำรูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับเยาวชน ซึ่งเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประถมศึกษา เป็นการวิจัยอีกครั้งที่ได้งบประมาณสนับสนุนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชตามลำดับ โดยผู้วิจัยได้นำข้อบกพร่องจากการสร้างรูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในทั้ง 3 ครั้ง มาปรับปรุง ทั้งในส่วนของรายละเอียดกิจกรรมให้สอดคล้องกับช่วงวัยผู้เรียน และเน้นไปในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะคุณธรรมที่เกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง และ สำหรับการวิจัยกับผู้เรียนในช่วงวัยมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย) ด้วยปรากฏว่าร้อยละ 80 มีผลการเรียนสูงขึ้นกว่าเดิมได้ รวมทั้ง

ได้ผลดีเช่นเดียวกับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ฯในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ภทรพร, 2550; ภทรพร, 2554) จึงทำให้เห็นว่าผู้เรียนทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาทั้ง 2 ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายต่างก็สามารถพัฒนาได้ผลเป็นอย่างดี โดยมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรนำมาปรับใช้กับนักศึกษาในระดับ อุดมศึกษาบ้าง เป็นการพัฒนาและเตรียมทรัพยากรบุคคลให้กับสังคม โดยผู้วิจัยได้เปลี่ยนแปลงวิธีหรือกระบวนการในการพัฒนา คือ ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เพราะเป็นวิธีการพัฒนาที่ชัดเจนให้ผลเป็นรูปธรรม และเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยอยู่แล้ว นอกจากนี้จะเป็นการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิด ป.อ.ปยุตโต ให้เกิดขึ้นกับเยาวชนได้แล้ว ยังส่งผลต่อเนื่องให้เยาวชนพาตนเองให้ห่างไกลจากความหมกมุ่นทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์หรือการอยู่ร่วมกันก่อนการสมรส การทำแท้ง การติดเกม คอมพิวเตอร์ และการใช้สารเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาอย่างมาก และเยาวชนในสังคมไทยส่วนมาก ยังขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ประกอบกับในปัจจุบัน หากเยาวชนมีแรงจูงใจข้างต้น จะมีความมุ่งมั่นในการเรียน การทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งยังคำนึงถึงประโยชน์ และเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น และส่วนร่วมทำให้ ไม่มีเวลา และความคิดในทางที่ผิดศีลธรรม หากเป็นเช่นนั้นได้สังคมไทยรอดหน้าหัตถ์เทียมอารยะประเทศ และคงไว้ซึ่งความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตาต่อกันตามบริบทของสังคมไทย โดยผู้วิจัยจะดำเนินการในห้องเรียนรายวิชาที่หัวหน้าโครงการวิจัยเป็นผู้สอน การดำเนินงานวิจัยในเรื่องนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อเยาวชนและสังคมโดยรวม

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการรักษาศีล 5 การเจริญสมาธิตามหลักอิทธิบาท และการพัฒนาปัญญาด้วยการสร้างศรัทธา
2. เพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ คือการนำรูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิด ป.อ.ปยุตโต (ใช้ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นกระบวนการในการพัฒนา) ที่ได้ผ่านการวิจัยและเป็นผลสัมฤทธิ์แล้วกับนักเรียนทุกระดับชั้นตั้งแต่ มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาปลาย และประถมศึกษามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิด ป.อ.ปยุตโต กับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 และในวิชาพื้นฐานได้แก่ วิชาจิตวิทยาทั่วไป วิชาการพัฒนาบุคลิกภาพ และวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จำนวน 7 กลุ่ม แต่ละกลุ่ม มีจำนวนนักศึกษาไม่เท่ากันในวิชาจิตวิทยาทั่วไป 3 กลุ่ม จำนวน 68 คน วิชาการพัฒนาบุคลิกภาพ 2 กลุ่ม จำนวน 35 คน หลักและวิธีการวิจัย 1 กลุ่ม จำนวน 22 คน และรวมภาคเรียนที่ 3/2555 ด้วย 1 กลุ่ม จำนวน 19 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 144 คน คำนวณหาขนาดตัวด้วยสูตรทาร์ยามานู ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 106 คน และเมื่อแบบสอบถามไว้อีก 10% รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน
2. เวลาที่ใช้ในการดำเนินการใช้เวลาดำเนินการใช้เวลาในห้องเรียน โดยประมาณ 50 - 60 นาทีต่อครั้ง และทำกิจกรรมในวันหยุดสัปดาห์ เป็นบางครั้ง รวมประมาณ 13 - 15 ชั่วโมง

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้เรียนที่ได้รับการสอนตามหลักไตรสิกขา ระหว่างการรักษาศีล การฝึกสติ และสมาธิ ด้วยวิธีการเจริญสมาธิตามหลักอิทธิบาท การพัฒนาปัญญาด้วยการสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการ มีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิด ป.อ.ปยุตโต สูงขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการทดลอง
2. ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรม และรายงานตนเองได้อย่างชัดเจนว่าสามารถพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิด ป.อ.ปยุตโต ได้ กล่าวคือ ผู้เรียนเพิ่มความตั้งใจ ความพยายาม ความเอาใจใส่ และ การใช้ปัญญาไตรตรงในการทำกิจกรรมอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

ข้อจำกัดในการศึกษา

ผู้สอน (ผู้วิจัย) ต้องการให้งานวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนปกติได้ด้วยการสอดแทรก ในเนื้อหาเวลาสอน เพื่อการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิด ป.อ.ปยุตโต ในห้องเรียนที่ตนเองสอนอยู่ในวิชาจิตวิทยาทั่วไป วิชาการพัฒนาบุคลิกภาพ และวิชาหลัก และวิธีการวิจัย เนื่องจาก เป็นการประยุกต์ใช้ในห้องเรียน ไม่ใช่การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยตรง เป็นการสอดแทรกกิจกรรมต่างๆ เข้าไปในบทเรียนจึงจะต้องเปลี่ยนชื่อจาก “การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิด ป.อ.ปยุตโต ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ” โดยตัดชั้นปีที่ 1 ออกเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของห้องเรียนทั้ง 3 วิชาข้างต้น เนื่องจากนักศึกษา ที่เรียนวิชาข้างต้นจะเป็นนักศึกษาจากทุกคณะ และสามารถเรียนได้ทุกชั้นปี ทำให้มีนักศึกษาที่เข้าเรียนหลากหลายจึงขอเปลี่ยนชื่อเรื่องดังกล่าว

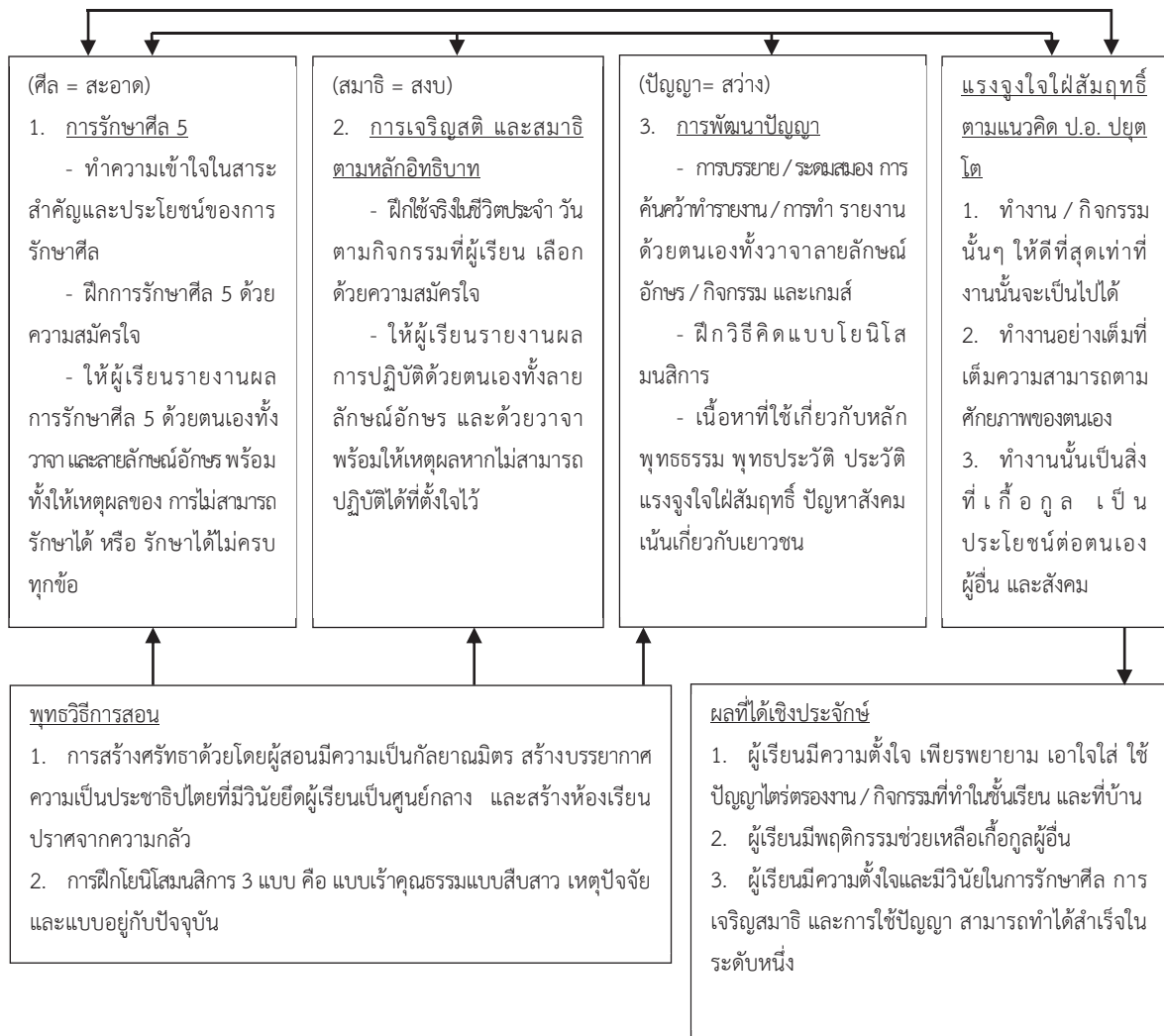
ประกอบกับเพื่อให้ชื่อเรื่องมีความชัดเจน และได้ใจความจึงขอเปลี่ยนเป็น “การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ”

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษา และทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน กระบวนการศึกษา หรือกระบวนการพัฒนาทางปัญญาตามหลักพุทธธรรม ได้แก่ ระบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีคือ ปรัตโยมะสะทีดี (กัลยาณมิตร) และโยนิโสมนสิการ กระบวนการในการศึกษา (ไตรสิกขา) ความรู้ทางพุทธธรรมเกี่ยวกับสติและสมาธิ บุคลาธิษฐาน และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura) ร่วมกับการศึกษาเรื่องจินตภาพและการศึกษาของแมคเคลแลนด์ (McClelland) และคนอื่นๆ ในเรื่องการเพิ่มหรือพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แนวทางสากล ซึ่งสรุปได้ว่าการศึกษาตามแนวทฤษฎีจิตวิทยานั้น เป็นเรื่องที่เทียบเคียงหรือเป็นเรื่องใกล้เคียงกับการศึกษาตามหลักพุทธธรรม แต่จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะ เป็นทฤษฎีของแบนดูรา หรือแมคเคลแลนด์ก็ตาม หลักพุทธธรรม ก็ได้กล่าวไว้อย่างลึกซึ้ง ชัดเจน และครอบคลุม ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต มาดำเนินการโดยยึดไตรสิกขาเป็นหลัก แสดงในแผนภาพที่ 1 ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิด วิธีการที่นำไปใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิด ป.อ. ปยุตโต

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ (Applied Research) คือนำรูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ที่ได้จากการพัฒนา และเกิดความสัมพันธ์ผลแล้ว กับนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมาประยุกต์ใช้ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจากทุกคณะของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ

1. วิธีการและขั้นตอนในการดำเนินงาน

1.1 วิธีการเรียนการสอนที่ใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต คือ ไตรสิกขา ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1.1 การรักษาศีล 5 (ศีล = สะอาด)

1.1.2 การฝึกสติและเจริญสมาธิตามหลักอิทธิบาท (สมาธิ = สงบ)

1.1.3 การพัฒนาปัญญาด้วยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ โดยผ่านการบรรยาย/การระดมสมอง/กิจกรรม/เกมส์ และการรายงานผลด้วยตนเอง

1.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการเป็นการดำเนินการในชั่วโมงเรียนและอาจมีการนัดเพิ่มเติมในวันเสาร์ – อาทิตย์ รวมทั้งสิ้นประมาณ 13 - 15 ชั่วโมง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งระหว่างและหลังการฝึกอบรมด้วยเครื่องมือวัด 3 แบบ คือ

1.2.1 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต

1.2.2 การสังเกตพฤติกรรมโดยผู้สอนและผู้ช่วย

1.2.3 การรายงานด้วยตนเอง ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและวาจาในชั้นเรียน

1.3 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมการนำแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยเชิญบุคลากรทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาเข้าร่วมหาข้อสรุปก่อนเขียนรายงานการวิจัย

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS for Window 11.5) มีค่าสถิติที่ใช้ดังนี้

2.1 คำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ของผู้เรียนกลุ่มทดลองในระยะก่อนและหลังการทดลอง

2.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ. ปยุตโต ของผู้เรียนกลุ่มทดลองในระยะก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติทดสอบ t – test dependent

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นอกจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว ผู้วิจัยยังวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ในระยะระหว่างการพัฒนาด้วยการศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกตพฤติกรรม ทั้งจากผู้วิจัย และผู้ช่วย รวมทั้งการรายงานผลด้วยตนเองในทุกกิจกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูล ที่ครอบคลุม ชัด และเชื่อถือได้

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิด ของ ป.อ.ปยุตโต จากผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต สูงขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการพัฒนามีความสำคัญทางสถิติทั้งระดับ 0.00 เป็นไปตามสมมติฐานทางการวิจัยที่ 1 และสามารถตอบวัตถุประสงค์ในข้อ 2 ได้ คือผู้เรียนสามารถพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ และผู้เรียนกว่าครึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่า ภาคการเรียนที่ 1/2555

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยทำการประเมินและวิเคราะห์จากรายงานด้วยตนเองของนักศึกษาทั้งด้วยวาจา และลายลักษณ์อักษร รวมทั้งจากการสังเกตของผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัยอีก 3 คน จากการทำกิจกรรมต่างๆ โดยยึดไตรสิกขาเป็นหลัก ได้แก่ การรักษาศีล การเจริญสมาธิ และการพัฒนาปัญญา สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ทั้ง 3 ข้อ กล่าวคือ 1) ผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนามีระดับความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่ดีในเรื่อง การรักษาศีล การเจริญสติและสมาธิ รวมทั้งการพัฒนาปัญญา ด้วยกิจกรรมต่างๆ โดยผู้เรียนรายงานด้วยตนเองทั้งหน้าชั้นเรียนและเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งปรากฏในแฟ้มสะสมข้อมูลของผู้เรียน เห็นได้ชัดเจนว่าผู้เรียนรู้ว่าการรักษาศีล 5 ดีต่อตนเองอย่างไร และพยายามฝึกให้ตนเอง มีทักษะมีสมาธิมากขึ้นจากการฝึกสมาธิทั้ง 4 แบบ (อิทธิบาท หลวงพ่อเทียน จินตภาพ และสมณะ) ผู้เรียนส่วนมากมีทักษะในการตั้งใจเรียนมากขึ้น ขยันหมั่นเอาใจใส่ในการเรียน และใช้สติไตร่ตรองมากขึ้น ดูได้จากผลงานที่ส่ง 2) ผู้เรียนที่เข้ารับการพัฒนามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต เพิ่มมากขึ้น โดยมีพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนซึ่งผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียน การทำงาน ซึ่งผลงานออกมาได้ทั้งเนื้อหาและความสวยงาม ผู้เรียนมีความพากเพียรพยายาม และเอาใจใส่ รวมถึง ใช้สติปัญญาไตร่ตรองในการทำกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มองโลกในแง่ดีขึ้น ที่สำคัญที่สุดคือ เห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้นด้วย และ 3) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงคู่มือในการพัฒนาให้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน โดยเสริมกิจกรรมต่างๆ เข้าไปในการพัฒนาครั้งนี้ ได้แก่ (1) เทคนิคการฝึกสมองไบรท์ (2) การจัดทำแผนที่ความคิดทุกบทเรียน (3) การทำแผนที่ความคิดในงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย และงานทุกชิ้นที่ทำรวบรวมเป็นแฟ้มสะสมผลงานซึ่งเป็นคะแนนเก็บตอนปลายภาคการศึกษา (4) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนในแต่ละวิชา (5) ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำรายงาน เรื่องการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต (6) การเขียนความคาดหวังในอนาคต (7) การสร้างกฎเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติในห้องเรียน โดยผู้เรียนร่วมกับผู้สอน (8) การสร้างห้องเรียนให้เป็นห้องเรียน ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งเป็นห้องเรียนที่ปราศจากความกลัว ทั้งที่มีผลการสอบเป็นตัวกำหนดด้วย และได้เลิกกิจกรรมบางส่วนจากการดำเนินการกับผู้เรียนในระดับอื่นๆ ที่ได้ดำเนินการมาแล้ว เช่น 1) การละลายพฤติกรรม 2) การเล่นเกมตลกขบขัน 3) การฝึกความตั้งใจ 4) การประกาศเป้าหมายของตนเองด้วยการประกาศหน้ากระดาน 5) การกำหนดเป้าหมายด้วยการปาเป้า เป็นต้น เนื่องจากบางกิจกรรมที่ถอดออก เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมที่จะสอดคล้องกับวัยเด็กหรือวัยรุ่นมากกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (ผู้เรียนที่เป็นนักศึกษา) การวิจัยครั้งนี้จึงได้ตอบโจทย์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ ที่ได้กำหนดไว้ตามข้อมูลผลการวิจัยข้างต้น

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพบว่า ผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต สูงขึ้นกว่า ก่อนเข้ารับการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ซึ่งแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ฯ นี้ เป็นแรงจูงใจที่เป็นฝ่ายบุคคล (คือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังรายละเอียดในหน้า 3) ผู้เรียน ให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลงของตนเองที่ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย สังเกตเห็นได้ รวมทั้งผู้เรียนก็สามารถรายงานตนเองได้ไปในแนวทางเดียวกันด้วยว่าตนเองมีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยสามารถเพิ่มความรัก/ชอบ ในการเรียนมีความขยัน มั่นเพียรเอาใจใส่ในการเรียนและทำกิจกรรมต่างๆ โดยใช้สติปัญญาไตร่ตรองมากขึ้นรวมทั้งกว่าร้อยละ 70 เห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้นรู้สึกว่าเป็นคนที่มีค่ามีตามหมาย มั่นใจในตนเองมากขึ้น มองโลกในแง่ดีมากขึ้น รู้จักให้อภัยตนเองและผู้อื่นแสดงให้เห็นว่า การใช้ไตรสิกขา เป็นเครื่องมือ สำคัญในการพัฒนานั้น สามารถใช้ได้ผลจริง สอดคล้องกับการศึกษาของ ภัทรพร ยูธธาภรณ์พิณิจ (ภัทรพร, 2547; ภัทรพร, 2552; ภัทรพร, 2554) ที่พบว่าการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ด้วยกระบวนการ ไตรสิกขานั้นให้ผลดีกับผู้เข้ารับการพัฒนา ในทุกระดับ และเป็นตามกระบวนการศึกษาตามหลักพุทธธรรมซึ่งอ้างไว้ว่า การศึกษาและการฝึกบุคคลจะต้องทำให้ครบทั้ง 3 ระดับ คือ สิล สมาธิ ปัญญา ในขณะที่เดียวกันผู้สอนควรเป็น กัลยาณมิตรที่สามารถสร้างศรัทธาและชี้แนะให้ผู้เรียนมองโลกและใช้ชีวิตตามความเป็นจริงและรู้เท่าทัน (พระธรรมปิฎก, 2538) และการปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เป็นไปตามวัยของผู้เข้ารับการพัฒนา (ผู้เรียน) ก็เป็นเรื่องสำคัญตามแนวคิดที่สรุป มาจากพัฒนาในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (เพ็ญพิไล, 2550; สุรางค์, 2553) กล่าวคือ ช่วงวัยนี้เป็นวัยที่ผ่านความสับสนและการ เปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย และจิตใจมาได้ระยะหนึ่งแล้ว เริ่มมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ ในชีวิตประจำวันได้ดีกว่าวัยเด็กและวัยรุ่น ผู้เรียนจึงรายงาน ว่า ตนเองนำไปปรับใช้ชีวิตประจำวันจนได้ผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่ต่อยอดมาจากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ตาม แนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ที่ดำเนินการมาแล้ว 3 ครั้งกับผู้เข้าเรียนในระดับที่แตกต่างกัน โดยในแต่ละครั้งจะปรับเปลี่ยน กิจกรรมให้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน และครั้งนี้มีส่วนที่ต่างออกไปคือ ผู้วิจัยดำเนินการประยุกต์ในห้องเรียนปกติตาม รายวิชาที่ผู้วิจัยสอน แต่ยังคงใช้ไตรสิกขาเป็นกระบวนการในการพัฒนา ข้อเสนอแนะจึงอาจไม่แตกต่างไปจากเดิมมากนัก ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1.1 การสร้างศรัทธาด้วยความเป็นกัลยาณมิตร เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมใน ทุกด้านให้ผู้เรียน ไม่เฉพาะการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต เท่านั้น เพราะจากการวิจัยนี้พบว่า คุณธรรม จริยธรรมหลายๆ ด้านได้ถูกพัฒนาไปพร้อมๆ กันด้วย เช่น ความมีวินัยในตนเอง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การตรง ต่อเวลาแต่ทั้งนี้หลักการที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้สอนจะต้องเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และพยายาม สร้างห้องเรียนที่ปราศจากความกลัว ด้วยการพูดคุยเป็นกันเอง ให้อิสระตามความคิดกับผู้เรียน ยิ้มแย้มแจ่มใส กระตุ้น ผู้เรียน ใฝ่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ฯ ในทุกโอกาสและต้องให้ความสนใจ ดูแลผู้เรียนอย่างเท่าเทียมและสม่ำเสมอ

1.2 ผู้สอนต้องพยายามกระตุ้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองก่อนเป็นอันดับแรกของการ พัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ฯ เพราะการที่ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองจะก่อให้เกิดกำลังใจ และความพยายามที่จะทำ ทุกอย่างให้เกิดผลสัมฤทธิ์

1.3 การสอดแทรกกิจกรรมในการเรียนการสอนตามรายวิชาต่างๆ จะต้องสอดแทรกทุกโอกาสและเลือกให้ เหมาะสมกับบทเรียน ผู้วิจัยค่อนข้างมั่นใจว่าสามารถนำไปปรับใช้ได้ดีกับทุกรายวิชา แต่อาจจะต้องมีเทคนิคในการให้เป็น

คะแนนเก็บ เช่น ให้นำรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรการรักษาศิล การเจริญสติสมาธิ เทคนิคการฝึกสมองไปรษท์ แล้วนำไป
รวมเป็นแฟ้มสะสมผลงานส่งก่อนสอบ อาจจะทำให้ 20 คะแนนแล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละวิชา

1.4 ผู้สอนที่จะนำไปปรับใช้ในห้องเรียน จะต้องตามทำความเข้าใจกับไตรสิกขา รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ เช่น
เทคนิคการฝึกสมองไปรษท์ การทำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การฝึกสมาธิแบบต่างๆ
เป็นต้น จนสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลผู้ที่เข้ารับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต จนจบ
การศึกษาเข้าทำงาน และควรติดตามในลักษณะการให้กำลังใจ ชี้แนะแนวทาง และรับฟังเรื่องราวของผู้เข้ารับการพัฒนา
เป็นการให้การเสริมแรงทางบวกอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต อย่างยั่งยืน

2.2 ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ให้ครบช่วงอายุ และระดับ
การศึกษาของผู้เรียน เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการวิจัยระดับประถมศึกษา ทั้ง 2 ช่วงชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษา
ตอนปลายและระดับอุดมศึกษาแล้วและได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ขณะนี้เหลือเพียงระดับอนุบาลเท่านั้นที่ยังมิได้ดำเนินการ
จึงควรวิจัยกับผู้เรียนระดับอนุบาลด้วยซึ่งผู้วิจัยคาดว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอาจจะยั่งยืนหากปลูกฝังตั้งแต่
อยู่ช่วงวัยอนุบาล

บทสรุป

สาระสำคัญของวิจัยครั้งนี้ เพื่อพิจารณาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของ
สังคมไทยมากกว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดสากล (ตะวันตก) โดยใช้ไตรสิกขาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ปรากฏว่า
ได้ผลดี ผู้เข้ารับการพัฒนา มีความตั้งใจความพยายาม ตามเอาใจใส่และใช้สติปัญญาไตร่ตรอง ในการทำงาน/กิจกรรม
เพิ่มมากขึ้น และทำงาน/กิจกรรมทุกอย่างอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ และมุ่งมั่นในงาน/กิจกรรมนั้นเป็นประโยชน์เกื้อกูล
ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่เยาวชนของชาติ

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ที่ให้ทุนสนับสนุนวิจัย
ขอขอบคุณ คุณโสภณ สุภาพงษ์ ท่าน ป.อ. ปยุตโต (พระพรหมคุณาภรณ์) ศาตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์
รองศาสตราจารย์บัญญัติ ปุญฺญาลวงค์ และคุณนฤมล กิววารา ที่เป็นตัวแบบผู้ที่มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ
ป.อ. ปยุตโต เป็นแห่งการดำเนินชีวิตที่งดงามมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นตัวแบบที่ดีของสังคมไทย ซึ่งบางท่านก็เป็น
ผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไป บางท่านก็เป็นบุคคลทั่วไปในสังคม และขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน รวมคณาจารย์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ในการสัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

บรรณานุกรม

- กษิทธิ์เดช สิบศิริ. (2554). การสำรวจการจัดการเตาเผาขยะติดเชื้อในโรงพยาบาลชุมชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สุพรรณ สุตสนธิ์, อภิชาติ โสภางค์. (2546). การพัฒนาตัวแบบเครือข่ายโลจิสติกส์สำหรับการขนส่งขาออกในวิสาหกิจอาหารแช่แข็งขนาดย่อม. ใน การประชุมวิชาการข่ายงานวิศวกรรมอุตสาหกรรม, พิษณุโลก. 21-22 ตุลาคม 2546. pp. 407-414.
- สุพรรณ สุตสนธิ์, สมบัติ สินธุเชาวน์, ระพีพันธ์ ปิตาคะโส และศุภชัย ปทุมนากุล. (2550). "วิธีอาณานิคมและขั้นตอนการปรับปรุงคุณภาพคำตอบ สำหรับปัญหาสถานที่ตั้งศูนย์กระจายสินค้าแบบหลายแห่งและการจัดการเส้นทางการขนส่ง", เอกสารการประชุมวิชาการ (CD ROM) ข่ายงานวิศวกรรมอุตสาหกรรม ประจำปี 2550, โรงแรม Royal Phuket City ภูเก็ต, 24 - 26 ตุลาคม พ.ศ. 2550. (เอกสารรวมบทคัดย่อ หน้า 81). (ID: 0198).
- อนุชา ศรีบุรัมย์, สมบัติ สินธุเชาวน์. (2556). การเลือกขนาดเตาและที่ตั้งเตาเผาขยะติดเชื้อ สำหรับโรงพยาบาลชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย. ใน การประชุมวิชาการด้านการวิจัยดำเนินงานแห่งชาติ ประจำปี 2556, กรีนเนอรี - รีสอร์ท เขาใหญ่ จ.นครราชสีมา 11-14 กันยายน 2556. 261-266.
- Dorigo, M., V. Maniezzo and A. Colomi. (1996). "The ant system : Optimization by a colony of cooperating agents" *IEEE Trans. On System*, 22(2): 340-349.